

اولویتهای تحقیقاتی علوم انسانی کمیسیون

نویسنده: دکتر علی شریعتمداری
رئیس کمیسیون علوم انسانی

مقدمه

به توسعه گفتمان نوین جهانی مبتنی بر توسعه رشد فناوری است. از این رو، نخستین گام تدوین اولویتهای توسعه‌ای و تعیین اولویتهای علمی - پژوهشی است. اگر سیاستگذاریهای علمی - پژوهشی هر کشور از چشم انداز توزیع نیروی انسانی و با تکیه بر فرهنگ اقوام آن سرزمین آغاز گردد، سریعتر و پرامیدتر می‌توان در سایر بخشهای اقتصادی کشور سرمایه‌گذاری کرد. در این فرایند، کمیسیون علوم انسانی نیز (برحسب وظیفه و مسئولیت‌پذیری خود) به‌عنوان یکی از کمیسیونهای دوازده‌گانه شورای پژوهشهای علمی کشور - که سیاستگذار امر تحقیقات و پژوهش در کشور است - در این طرح سعی می‌کند ملاکها و معیارهایی را مشخص کند و برای بازنگری در

پیشرفت و توسعه کشورها در گرو پیش‌بینیهای آینده، بازنگری در عملکرد و اهداف، تبیین وضع موجود، و ترسیم مسیر آتی توسعه به منظور یافتن پاسخ برای نیازهای محلی، منطقه‌ای، ملی و جهانی است. برای نیل به این مقصود و با توجه به محورها و اولویتهای تعیین شده در کشورهای پیشرفته و توسعه‌یافته، تدوین ترجیحات توسعه‌ای و اولویتهای تحقیقاتی در هر کشور ضروری و اجتناب‌ناپذیر است. جامعه ایران نیز در حال حاضر از انجام چنین ضرورتی مستثنی نیست و ناگزیر از تدوین اولویتهای تحقیقاتی و اجرایی برای کاربرد در برنامه‌های میان‌مدت و بلندمدت است. برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی نیز با توجه

جهت‌گیرهای علمی حوزه علوم انسانی و اجتماعی کشور، اولویتهای این بخش مهم را در جامعه کنونی روشن نماید.

شابان گفتن است که در تحقیق حاضر- که حاصل تلاش ارزشمند گروهی از پژوهشگران مسؤول و متعهد بوده است- اعضای کمیسیون نیز شاخصهایی را به لحاظ علمی و تخصصی و از رشته‌های گوناگون تخصصی حوزه علوم انسانی برگزیده و به مطالب گزارش افزوده‌اند، که با تشکر و قدردانی از این متخصصان و فرهیختگان، فهرست مصوب نهایی به صورت پیوستی بر گزارش طرح ارائه می‌گردد.

امید است با توجه خاص به چنین اصول و مبانی معین، تأکید بر کاربست و به نحوی ترویج و اشاعه نکات قابل عنایت آن در میان اقشار جامعه و نسل آتی (هرچند در برنامه‌ریزیهای طولانی‌مدت) بتوانیم در جهت نیل به اهداف و آرمانهای این سرزمین گام برداریم و راهکارهایی را به سیاستگذاران پژوهشی کشور پیشنهاد کنیم.

نحوه تعیین شاخصها و اولویتهای تحقیقاتی

این تحقیق به منظور شناسایی اولویتهای پژوهشی حوزه انسانی و اجتماعی جمهوری اسلامی ایران در دو مرحله اجرا گردید. در مرحله نخست، به مطالعه اسنادی و با رویکردی میان‌رشته‌ای به شناسایی حوزه‌های اساسی ابتلائات بالقوه و بالفعل انسانی- اجتماعی پرداخته شد؛ زیرا شناخت هرچه دقیقتر و واقع‌بینانه‌تر مسایل بالقوه و بالفعل موجود به دور از پیش‌ذهن حاصل از تفکیک رشته‌های تخصصی و علمی حوزه علوم انسانی، نقطه آغاز حرکت به سمت شناسایی موضوعات اولویت‌دار پژوهشی قلمداد می‌شود. پس از شناسایی حوزه‌های اساسی مسایل بالقوه و بالفعل انسانی و اجتماعی، حوزه‌های فرعی ذیل هریک از آنها نیز شناسایی گردید، و- بالأخره - ذیل هریک از حوزه‌های فرعی نیز زمینه‌های اصلی پژوهش تعیین، تبیین و جمع‌بندی شد.

بر مبنای نتایج حاصل از تعیین مجموعه حوزه‌های اساسی مسایل مبتلا به بالقوه و بالفعل انسانی- اجتماعی، درباره حوزه‌های فرعی و زمینه‌های اصلی پژوهشی هریک از آنها از جمعی از صاحب‌نظران و فرهیختگان نظرخواهی به عمل آمد؛ با این هدف که ابتدا درجه واقع‌نمایی اطلاعاتی که از طریق مطالعه اسنادی گردآوری شده بود تعیین گردد و سپس مدارج و مراتب اولویتهای حوزه انسانی -

اجتماعی به تفکیک حوزه‌های اساسی، حوزه‌های فرعی و زمینه‌های اصلی پژوهش مشخص گردد. همزمان با این برنامه‌ریزی، مطالعات تحقیق آغاز گردید که مراحل آنها ذیلاً برشمرده می‌شود:

در مرحله اول، از مطالعه اسنادی، روش تحقیق (متدولوژی) یا رویکرد کثرت‌گرایانه (pluralistic) استفاده شد. بدین معنی که برای سه دست آوردن اطمینان نسبی از جامعیت و شمول حوزه‌های اساسی و فرعی، ابتلائات انسانی- اجتماعی، زمینه‌های اصلی پژوهش و دقت در عدم تکرار مطالب، به منابع گوناگون مراجعه گردید. این منابع در سه گروه زیر دسته‌بندی شدند که مختصراً به ذکر آنها می‌پردازیم:

۱- بررسیهای تجربی (میدانی) کارهای انجام شده و دیگر گامهای برداشته شده درجراید کثیرالانتشار، برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی اول تا سوم (خصوصاً برنامه سوم)، اولویتهای پژوهشی اعلام شده سازمانها و مؤسسات پژوهشی، طرحهای برنامه ملی تحقیقات شورای پژوهشهای علمی کشور و موارد دیگر، که مراجعه به این منابع نتیجه نگاه استقرایی به شناسایی ابتلائات یا بحرانهای بالقوه و بالفعل بوده است.

۲- بررسی و مطالعه نظریه‌های تجویزی در سطح جهانی در زمینه‌هایی از حوزه مورد نظر- از جمله توسعه فرهنگی، توسعه انسانی، توسعه پایدار، آینده‌نگری و آینده‌شناسی که غالباً دربرگیرنده الگوهایی برای توسعه جوامع با قرار گرفتن محور انسان و فرهنگ بوده‌اند و رجوع به این منابع نتیجه نگاه قیاسی به امر شناسایی ابتلائات یا بحرانهای بالقوه و بالفعل بوده است.

۳- بررسی و تحلیل منابع ارزشی و مکتبی- از جمله قانون اساسی، متون دینی- اسلامی، دستورالعملهای مذهبی - و دیدگاههایی که به ترسیم سیمای مطلوب انسان و جامعه می‌پردازند و توجه به این اصول، الهام‌بخش جهت‌بایه‌های ویژه‌ای در تعیین مسایل اساسی انسانی و اجتماعی بوده است.

از منظری دیگر، منابع سه‌گانه فوق، دربرگیرنده اشارات و رهنمودهایی در سطوح مختلف و از حیث درجه انطباق با شرایط عینی و خاص متناسب با جامعه ایرانی بوده‌اند. از منابع گروه اول، نتایجی حاصل گردید که واجد بالاترین درجه انطباق با شرایط عینی، و منحصرأ دربرگیرنده ابتلائات بالفعل جامعه کنونی ایران هستند. و از منابع گروه دوم و سوم نتایجی به دست آمد که عمدتاً معرف موانع بالقوه‌ای در دو قالب «غیردینی» (از دسته دوم) و «دینی» (از دسته سوم)

در راه رسیدن به وضعیت آرمانی ایران اسلامی تلقی می‌شوند. به تعبیر دیگر، منابع دسته اول منتهی به شناسایی مسایل اساسی «محصّر» به جامعه ایران، منابع دسته دوم منجر به شناسایی مسایل عام و «مستقل» از جامعه ایران، و منابع دسته سوم مایه شناسایی مسایل دخیل و «مرتبط» با جامعه ایران شده‌اند.

در مرحله بعد، برای انجام تحقیق میدانی، از صاحب‌نظران و فرهیختگان جامعه نظرخواهی به عمل آمد. این نظرخواهی از طریق توزیع پرسشنامه‌ای فراگیر و برآمده از جمع‌بندی و تلفیق مطالعات مرحله اول انجام گرفت تا مشخص گردد تصویر به دست آمده از مسایل اساسی جمع‌آوری شده در بحرانهای بالقوه و بالفعل، از چه درجه واقع‌نمایی برخوردارند. شناسایی نهایی اولویتها نیز در سه سطح «حوزه‌های اساسی مسایل اجتماعی- انسانی»، «حوزه‌های فرعی ذیل هریک» و «زمینه‌های اساسی پژوهش» براساس تحلیل داده‌های گردآوری شده از این مرحله انجام گردید. برای شناسایی درجه اولویت حوزه‌های اساسی و فرعی و نیز زمینه‌های پژوهشی، از هفت معیار و ملاک ذیل استفاده شد:

- ۱- مطرح بودن و مشاهده موضوع در مقیاس ملی؛
- ۲- مورد تأکید بودن موضوع در منابع ارزشی، دینی و همچنین قانون اساسی؛
- ۳- ضرورت توجه و اقدام در ظرف زمانی مشخص یا تدوین در موضوعات آینده مخصوصاً برنامه سوم توسعه کشور؛
- ۴- گستردگی خسارات معنوی و اقتصادی ناشی از بی‌توجهی به موضوع؛
- ۵- توجه ناکافی به موضوع طی ده سال گذشته؛
- ۶- امکان‌پذیر بودن اقدامات با توجه به وضعیت و امکانات جامعه،
- ۷- اقتضای توجه به موضوعات هم‌زمان با تحولات جهانی.

یافته‌ها

منابعی که مورد مطالعه قرار گرفتند عبارت بودند از: طرحهای مصوب برنامه ملی تحقیقات شورای پژوهشهای علمی کشور، برنامه‌های اول تا سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور بویژه برنامه سوم، نظریه‌های صاحب‌نظران جهان و الگوهای ارائه شده در این زمینه، مطالب قابل توجه مندرج در برخی نشریات

کثیرالانتشار، طرحهای تحقیقاتی انجام‌شده در سازمانهای مختلف و دستگاههای اجرایی و موضوعات مورد نیاز پژوهشی اعلام شده برخی مراکز، طرحهای تحقیقات فرهنگی موجود در برنامه انتخاب پژوهشهای فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، و بالأخره بررسی تحلیلی قانون اساسی به خصوص از نظر حقوق و تکالیف منظور شده برای دولت و مردم.

اطلاعات جمع‌آوری شده در مجموعه‌ای از حوزه‌های اساسی ابتلائات بالقوه و بالفعل انسانی همراه با سطوح فرعی آنها به صورت سلسله‌مراتبی تنظیم گردید. در نتیجه، پنج حوزه اساسی «فرهنگی» «اجتماعی»، «سیاسی - دفاعی»، «توسعه» و «آموزش» شناسایی شد. بر مبنای اطلاعات تلفیق شده، پرسشنامه‌ای جهت نظرخواهی از صاحب‌نظران و فرهیختگان طراحی گردید که در حقیقت شامل پنج پرسشنامه به تفکیک حوزه‌های اساسی پنج‌گانه و مجموعاً دارای ۱۱۵ زمینه اصلی پژوهش بوده است.

گروه تحقیق پس از آن که به شناسایی گسترده افراد صاحب‌نظر و فرهیختگان کنونی ایران مبادرت کرد، حدود ۱۸۰ تن را برای پاسخگویی به این پرسشنامه و اظهار نظر در حوزه‌های مختلف تخصصی برگزید. البته، صلاحیت اظهار نظر افراد نیز برای حوزه‌های تخصصی مشخص در نظر گرفته و از ایشان خواسته شد از میان پنج حوزه اساسی معین شده، بویژه در حوزه مطابق با تخصص و تجربه شخصی خود، پاسخگو باشند.

این گزارش در ۱۴۶ صفحه و در شش فصل تهیه گردید و در اختیار دبیرخانه شورای پژوهشهای علمی کشور قرار گرفت که به دلیل جامعیت فصل ششم از جمع‌بندی اولویتهای پژوهشی شناسایی شده حوزه انسانی - اجتماعی کشور و نیز مجموعه‌ای از پیشنهادها در فصل ششم گزارش مذکور، کلیات ششمین فصل گزارش تحقیق آورده می‌شود.

برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با توجه به توسعه گفتمان نوین جهانی مبتنی بر توسعه رشد فناوری است

سطوح مختلف مسایل انسانی و اجتماعی کشور بر حسب اولویتهای سه گانه

اولویت سوم (۳-۳/۴۹)	اولویت دوم (۳/۵-۳/۹۹)	اولویت اول (۴/۴/۹۹)	سطوح اولویت سطوح موضوع
	امور اجتماعی - امور سیاسی و دفاعی - امور فرهنگی - امور آموزشی	مسایل توسعه	سطوح اول: حوزه‌های اساسی مسایل انسانی - اجتماعی
	- مسایل توسعه: (علم و نوآوری) امور اجتماعی: (امنیت - تأمین اجتماعی - مسایل نیروی انسانی و جمعیت - خانواده) امور سیاسی و دفاعی: (مشروعیت سیاسی - روابط توسعه نهادهاى مدنى و سیاسى - دین و نهادهای سیاسی - نیروی امنیتی و نظامی) امور فرهنگی: (فرهنگ و جوانان - زیربناهای فرهنگ‌سازی - فرهنگ‌زنان - خرده‌فرهنگها و هویت ملی - فرهنگ و اهداف توسعه) امور آموزشی: (آموزش فنی و حرفه‌ای - آموزش عالی - آموزش مادام‌العمر - آموزش عمومی)	مسایل توسعه (توسعه و فناوری و توسعه و تحقیق - توسعه و دین) امور اجتماعی: (توسعه اجتماعی) امور فرهنگی: (فرهنگ دینی)	سطوح دوم: حوزه‌های فرعی مسایل انسانی - اجتماعی
تأمین اجتماعی: (بررسی مسایل و مشکلات معلولان جسمی، روانی و ذهنی) مسایل نیروی انسانی و جمعیت (مسایل و مشکلات موجود در محیط کار) دین و نهادهای سیاسی: (جایگاه بسیج مردمی در توسعه سیاسی: مشارکت - بررسی وضعیت انقلاب اسلامی به عنوان یک نهاد) نیروی نظامی و دفاعی: (مسایل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - مسایل ارتش - مسایل نیروهای زیر خدمت نظام وظیفه عمومی) فرهنگ و جوانان: (بررسی و ارزیابی وضعیت ورزش جوانان، فرهنگ ورزش و ورزش به عنوان علم) زیربناسازی فرهنگی: (لزوم توجه به	توسعه و تحقیق: (بررسی ارتباط اثربخشی یافته‌های پژوهشی و توسعه فراگیر - مالکیت معنوی یافته‌ها و اختراعات علمی - پژوهش و نقش آن در توسعه کشور) علم و نوآوری: (بررسی رابطه دانش، علما و توسعه علم و نوآوری - بررسی نقش و جایگاه انجمنهای علمی در ترویج علم و نوآوری - بررسی ارتباط تخصص‌گرایی و توسعه و علم و نوآوری) قانون و عدالت اجتماعی: (بررسی وضعیت موجود و مطلوب نهادهای قانونی: از لحاظ تعداد، تمرکز و صلاحیت) امنیت: (ارزیابی امنیت داخل کشور: قومیتها، اقلیتها و جناحها - بررسی وضعیت امنیت گروهی در جامعه: انجمنها و صنف) تأمین اجتماعی: (بررسی و توجه ویژه به	توسعه و فناوری (بررسی آینده شناختی در رابطه با توسعه: نیازها و الزامات - بررسی راهکارهای اساسی افزایش کارایی در بخشهای مختلف توسعه - بررسی استانداردها و معیارهای توسعه و انتقال فناوری مطلوب) توسعه و تحقیق (نظام ارزیابی برنامه‌های ارتباط و تناسب تحقیقات و نیازهای توسعه - نقش ارتباطات جهانی در توسعه تحقیق) توسعه و دین: (بررسی توسعه پایدار و درونزا در ارتباط با الزامات دین در ایران: توسعه انسان‌محوری - بررسی ارتباط و انطباق معارف دینی و نظریه‌های جدید توسعه: توافرها و تضادها) علم و نوآوری: (بررسی زمینه‌های رشد و ارتقای خلاقیت و نوآوری - بررسی	سطوح سوم: زمینه‌های اصلی پژوهشهای علوم انسانی، اجتماعی

سطوح اولویت سطوح موضوع	اولویت اول (۴/۴/۹۹)	اولویت دوم (۳/۵۳/۹۹)	اولویت سوم (۳-۳/۴۹)
<p>سطوح سوم: زمینه‌های اصلی پژوهش‌های علوم انسانی اجتماعی</p>	<p>قانون عدالت اجتماعی: (بررسی انواع و دلایل شیوع جرم و بی‌نظمی اجتماعی شامل تصادفات، جرم و جنایت، خشونت، نزاع جمعی، سرقت، کسودک‌آزاری، قاچاق و ... بررسی وضعیت امور قضایی محاکم قضایی - حقوق و تکالیف فردی و اجتماعی: آگاهی از حقوق و تکالیف شهروندی و احقاق حقوقها)</p> <p>امنیت: (بررسی وضعیت امنیت ملی در کشور، مرزهای ملی و تمامیت ارضی - بررسی سنجش میزان امنیت فردی در جامعه ایران: نظیر معاش آبرومند، امنیت شغلی و ...)</p> <p>تأمین اجتماعی: (بررسی و توجه به وضعیت افشار آسیب‌دیده در جامعه نظیر خیابانگردان، زنان بی‌سرپرست، زندانیان، معزادان، از کارافتادگان و خانواده آنان)</p> <p>مسائل نیروی انسانی و جمعیت: (بررسی الگوها و روشهای مطلوب مدیریت و توسعه منابع انسانی در کشور: مسائل نگهداشت، جذب، بالندگی و کاربرد منابع انسانی)</p> <p>مشروعیت سیاسی (نقش مردم‌سالاری در مشروعیت سیاسی با توجه به آرا و توسعه منابع انسانی در کشور: (بررسی راهبردهای اساسی سیاست خارجی ایران: عزت، حکمت و مصلحت - ایده‌گفتگوی تمدن‌ها: الزامات و راهکارهای درون و برون‌مرزی)</p> <p>موقعیت راهبردی (استراتژیک) ایران در منطقه و جهان (بررسی موقعیت ایران در خلیج فارس و دریای عمان - جایگاه و اهمیت راهبردی دریای خزر در تعاملات سیاسی - اقتصادی و</p>	<p>خانواده (بررسی تعامل خانواده‌ها و تعلیم و تربیت فرزندان)</p> <p>- بررسی وضعیت ازدواج و طلاق در خانواده‌های ایرانی: میزان و دلایل - بررسی مسایل از هم‌گسختگی در خانواده‌ها: هسته‌ای و گسترده)</p> <p>مشروعیت سیاسی: (جایگاه شایسته‌سالاری و نخبه‌گرایی در مشروعیت سیاسی - اثرات دیوان‌سالاری بر تمرکز حکومت بر مشروعیت سیاسی)</p> <p>روابط بین‌المللی: (اهمیت توجه به حسن همجواری با کشورهای اسلامی: حمایت از مسلمانان و مبارزه با صهیونیسم - همگرایی جهانی و منطقه‌ای ایران)</p> <p>توسعه نهادهای مدنی و سیاسی: (بررسی احزاب و تشکلهای سیاسی در زمینه‌ها و کارکردها - جایگاه و نقش شوراهای شهر و ده در توسعه سیاسی)</p> <p>دین و نهادهای سیاسی: (بررسی مسایل ولایت و مرجعیت: دین و سیاست)</p> <p>نیروهای نظامی و دفاعی: (مسایل نیروهای بسیج مقاومت)</p> <p>فرهنگی دینی: (روشهای تبیین و ترویج معارف دینی و سیره عملی و سلوک اخلاقی: تبلیغ، ولایت و امامت)</p> <p>موقعیت راهبردی ایران در منطقه و جهان: (بررسی موقعیت راهبردی ایران در جلب مشارکت اقتصادی کشور در سطح منطقه‌ای و جهانی - بررسی موقعیت استراتژیک آسیای میانه در سطح منطقه‌ای و نقش ایران در این زمینه)</p> <p>فرهنگ و جوانان: (شناسایی ظرفیتها و استعدادها و خلاقیت‌های جوانان - شیوه‌های ترغیب و برانگیزش جوانان به مطالعه - بررسی شیوه‌های گذران اوقات فراغت جوانان)</p> <p>- بررسی شیوه‌های شکل‌دهی و توسعه</p>	<p>خانواده: (بررسی الگوهای اقتدار در خانواده ایرانی: فرزندسالاری، پدرسالاری، مادرسالاری و ...)</p> <p>موقعیت راهبردی ایران در منطقه و جهان: (بررسی موقعیت راهبردی جنوب آسیا در روابط بین‌المللی و نقش ایران در این زمینه)</p>

اولویت سوم (۳-۳/۴۹)	اولویت دوم (۳/۵-۳/۹۹)	اولویت اول (۴/۴/۹۹)	سطوح اولویت سطوح موضوع
	<p>تشکلهای جوانان - سنت‌گرایی جوانان سنت‌گریزی و تجددطلبی) - زیربناسازی فرهنگی: (اهمیت و جایگاه مؤسسات و نهادهای فرهنگی نظیر مساجد و فرهنگسراها و سینماها در توسعه فرهنگی - نقش فناوری در توسعه فرهنگی) فرهنگ و زنان: - (بررسی مسایل زنان در خانواده‌های شهری و روستایی ایران - بررسی منزلت و جایگاه اجتماعی زنان و روندهای جامعه‌پذیری آن - بررسی شیوه‌های گذران اوقات فراغت در بین زنان ایرانی - شناسایی وضعیت و عملکرد نهادهای مرتبط زنان: نهادهای فرهنگی و ورزشی)</p>	<p>بین‌المللی ایران - بررسی موقعیت راهبردی خاورمیانه در سطح بین‌المللی و نقش ایران در این زمینه) توسعه نهادی مدنی - سیاسی: (مسایل انتخابات کشور: نظارت و مشارکت) دین و نهاد سیاسی: (بررسی باورهای دینی و انگیزه‌های ملی در رابطه با توسعه سیاسی) نیروهای نظامی و دفاعی: (مسایل نیروهای اطلاعاتی و امنیتی کشور - مسایل نیروهای انتظامی ج.ا.ا. فرهنگ‌دینی: (بررسی راهکارهای خلاق و پرنشاط کردن فرایندهای فرهنگی: خلاقیت فرهنگی - حفظ و تقویت هویت ایرانی و اسلامی روشهای مقابله با خودبناختگی و احیای ارزشهای سنتی - ضرورت توجه به پدایش فرهنگی، مقابله با خرافات، موهومات و تحجر فرهنگی و مقدس‌مآبی) فرهنگ و جوانان: (بررسی مسایل و بحرانهای اساسی جوانان نظیر خدمات نظام، ازدواج و کار، زندگی و تحصیل، سنجش میزان و کیفیت باورها و ارزشهای دینی - ملی جوانان) زیربناسازی فرهنگی: (نقش شبکه‌های اطلاع‌رسانی در فرهنگ‌سازی (اینترنت، کتابخانه، رسانه‌های جمعی و ماهواره) فرهنگ زنان: (بررسی نیازها، مسایل و بحرانهای زنان و دختران در جامعه - بررسی نگرشها و باورهای موجود درباره زنان: نگرش زنان نسبت به خود و نگرش مردان نسبت به زنان)</p>	

اولویت سوم (۳-۳/۴۹)	اولویت دوم (۳/۵-۳/۹۹)	اولویت اول (۴/۴/۹۹)	سطوح اولویت سطوح موضوع
<p>میراث فرهنگی نظیر مرمت آثار تاریخی، شهرسازی، بازشناسی میراث ملی و اسلامی در فرهنگسازی) خردده فرهنگها و هویت ملی: (اهمیت توجه به ویژگیهای قومی و منطقه‌ای در تحکیم هویت ملی: معماری روستایی و فولکلورها)</p> <p>فرهنگ و اهداف توسعه: (نقش مؤسسات اعتباری فرهنگی در توسعه)</p> <p>- بررسی مسایل مربوط به صادرات واردات کالاها و محصولات فرهنگی و ارتباط آن با توسعه)</p>	<p>وضعیت آسیب دیدگان دفاع مقدس: خانواده‌های شهیدان، جانبازان، آزادگان و مفقودین)</p> <p>- لزوم بررسی و توجه به وضعیت مشکلات اقشار کم درآمد (نظیر کارگران غیرماهر، فقرای شهری و روستایی)</p> <p>مسایل نیروی انسانی و جمعیت: (بررسی وضعیت رشد جمعیت در کشور و پیامدها، نحوه کنترل و مهاجرت)</p>	<p>شیوه‌ها و راهکارهای مشارکت در علم جهانی - نقش نهادهای نظریه پرداز در توسعه علم و فناوری)</p> <p>توسعه اجتماعی: (شیوه‌های توسعه تقویت روحیه انتقادپذیری و انتقاد در جامعه - بررسی حدود و میزان آزادی بیان و نشر افکار در زمینه‌هایی نظیر کتاب، مطبوعات و ... بررسی الگوهای جذب، حفظ و رشد نخبگان و استعدادهای درخشان).</p>	

سطوح مختلف مسایل انسانی و اجتماعی کشور بر حسب اولویتهای سه گانه

اولویت سوم (۳-۳/۴۹)	اولویت دوم (۳/۵-۳/۹۹)	اولویت اول (۴/۴/۹۹)	سطوح اولویت سطوح موضوع
<p>آموزش عمومی: (بررسی روندها، چالشها و مسایل آموزش تیزهوشان - بررسی وضعیت فضای آموزشی در سطح آموزش عمومی - بررسی روندها، چالشها و مسایل آموزشی کودکان استثنایی)</p>	<p>خرده فرهنگها و هویت ملی: (نقش زبان، خط فارسی و گویشهای محلی در تقویت هویت ملی - نقش هنرهای ملی از قبیل موسیقی، لباس و تولیدات هنری در توسعه هویت ملی)</p> <p>فرهنگ و اهداف توسعه: (بررسی وضعیت کمی و کیفی تولیدات فرهنگی از قبیل صنایع دستی، سینما، کتاب و موسیقی، نقش و جایگاه بالقوه و بالفعل صنعت توریسم: ایرانگردی و جهانگردی در توسعه)</p> <p>آموزش فنی و حرفه‌ای (ارزیابی کیفیت سیاستها و برنامه‌های اجرا شده در بخش آموزش فنی و حرفه‌ای - ارزیابی توسعه کمی و کیفی آموزشهای فنی و حرفه‌ای و ترسیم سیمای مطلوب آن - بررسی مسایل هنرجویان فنی و حرفه‌ای و مربیان آموزشی)</p> <p>آموزش عالی: (ارزیابی توسعه کمی و کیفی آموزش عالی و ترسیم چشم‌اندازهای مطلوب آن با توجه به برنامه‌های توسعه - بحران مدرک‌گرایی در نظام آموزش عالی ایران: دلایل و پیامدها - بررسی جایگاه بالقوه و بالفعل آموزش عالی در استقلال اقتصادی، سیاسی و فکری جامعه - بررسی مسایل و مشکلات دانشجویان دانشگاهها و مراکز آموزش عالی کشور - بررسی ویژگیها و مسایل اعضای هیئت علمی و مدرسان - بررسی کارکردهای مناسب و نامناسب آموزش عالی در جامعه: گذشته، حال و آینده)</p> <p>آموزش عمومی: (بررسی مسایل و نیازهای دانش‌آموزان در سطح آموزش و پرورش عمومی)</p> <p>- بررسی اقتصاد آموزش و پرورش عمومی: مشارکت منابع و مصارف - بررسی وضعیت عدالت آموزشی)</p>	<p>خرده فرهنگها و هویت: (نقش آموزه‌های فرهنگی مانند خرد جمعی، الگوهای مصرف، انضباط، جمع‌گرایی، یکپارچگی فرهنگی و قانونگرایی در هویت ملی)</p> <p>فرهنگ و اهداف توسعه: (جایگاه فرهنگ بهره‌وری در نیل به اهداف توسعه ملی: مصرف درست، مدیریت زمان و ...)</p> <p>آموزش فنی و حرفه‌ای: (ارزیابی میزان متناسب آموزش فنی و حرفه‌ای با نیازهای منطقه‌ای و استانی کشور)</p> <p>آموزش عالی: (بررسی و ارزیابی رابطه بخشهای آموزش عالی و صنعت در کشور: چالشها و راهکارها)</p> <p>آموزش مادام‌العمر: (آموزش ضمن خدمت کارکنان: الگوها، روشهای مطلوب و متناسب با نیازهای آموزش و نیازسنجی)</p> <p>آموزش عمومی: (بررسی کیفیت برنامه‌های آموزش و پرورش عمومی و روشهای تدریس - ارزیابی وضعیت نیروی انسانی در آموزش عمومی: معلم و مدیریت آموزش)</p>	<p>سطوح سوم: زمینه‌های اصلی پژوهشهای علوم انسانی اجتماعی</p>

اگر سیاستگذار یهای علمی - پژوهشی هر کشور از چشم انداز توزیع نیروی انسانی و با تکیه بر فرهنگ اقوام آن سرزمین آغاز شود، سریعتر و پرامیدتر می توان در سایر بخشهای اقتصادی کشور سرمایه گذاری کرد

یادآور می شود که به منظور تعیین اولویتهای تحقیقاتی حوزه های مختلف علوم انسانی و رشته های تخصصی دانشگاهی نیز، کمیسیون علوم انسانی و تربیتی نسبت به تعیین فهرستی از موضوعات خاص دارای اولویت در رشته های علمی - تخصصی حوزه انسانی و اجتماعی اقدام نموده است. این موضوعات ضمن تلفیق و همسویی با مطالب گزارش مذکور چشم اندازی را فراروی پژوهشگران و محققانی که مشخصاً علاقه مند تحقیق بر روی موضوعات خاص رشته تخصصی مورد نظر خود باشند، قرار می دهد. از این دیدگاه نیز اولویتهای تحقیقاتی علوم انسانی و اجتماعی یادآور ضروریاتی خواهد بود که انشاء... تا پایان قرن حاضر هجری شمسی کشورمان با پشت سر گذاشتن و رفع موانع علمی - تحقیقاتی موجود، به جامعه آرمانی ایرانی - اسلامی هرچه نزدیکتر شود.

بخش علوم اجتماعی و جامعه شناسی

- ۱- بررسی و شناخت امکانات و ظرفیتهای علوم اجتماعی (بالقوه و بالفعل) و به کارگیری در جهت بهبود و اصلاح مسایل و مشکلات اجتماعی کنونی و شیوه های توسعه تحقیقات اجتماعی در ایران (ارزیابی سطح علمی)،
- ۲- موانع رشد و توسعه جامعه مدنی در شرایط کنونی ایران و راههای رفع آنها؛

- ۳- بررسی دامنه و میزان «سرمایه اجتماعی» کنونی و پیشنهاد شیوه هایی برای حفظ و حراست از آن و جلوگیری از اتلاف آن؛
- ۴- جستجوی مبانی و مخرج مشترک برای آسیبهای اجتماعی کنونی (از قبیل اعتیاد، طلاق، خودکشی و...) و رسیدن به تعریف نظری از آن؛
- ۵- تعریف اجتماعی، فرهنگی و روانشناختی فرار مغزها و جستجوی راههایی برای رفع آن؛
- ۶- بررسی و شناخت تحولات زندگی روستایی و عشایری ایران و چشم انداز آن در قرن بیست و یکم؛
- ۷- بررسی و شناخت تحولات اجتماعی، فرهنگی در شهرهای بزرگ و مشکل کلان شهرها در آینده؛
- ۸- مهاجرت، حاشیه نشینی و مسأله شهرهای جدید و خودجوش در اطراف کلان شهرها؛
- ۹- دورنما و مسایل کار، فراغت، تحولات کمی و کیفی آن در آینده و به کارگیری صحیح و مناسب نیروی انسانی متخصص؛
- ۱۰- بررسی شاخصهای اجتماعی و مرزبندی قشرها و طبقات اجتماعی و امکان شکل گیری طبقه متوسط شهری و روستایی در ایران؛
- ۱۱- بررسی و شناخت مسایل و نارساییهای زندگی اجتماعی و فرهنگی گروههای خاص (زنان، جوانان، روشنفکران، کارگران) در شرایط کنونی جامعه ایران؛
- ۱۲- بررسی تحولات ارزشی و فرهنگی در ایران معاصر؛
- ۱۳- خشونت، ابعاد اجتماعی و پیامدهای آن؛
- ۱۴- مسایل آموزش عالی و مشکل فارغ التحصیلان؛
- ۱۵- بهره وری واحدهای کار و اتحادیه های صنفی.

اولویتهای تحقیقاتی

بخش علوم تربیتی و روانشناسی

- ۱- بررسی مسایل و مشکلات ازدواج دانشجویان و ارائه راهکارهای تسهیل ازدواج در محیط دانشگاه و در دوران دانشجویی؛
- ۲- بررسی نگرشهای فرهنگی و اجتماعی دانشگاهیان با شناخت دقیق از فرهنگ ایرانی - اسلامی در سراسر کشور و با

۷- بررسی قوانین داخلی جمهوری اسلامی ایران در پرتو موازین حقوق بشر؛

۸- موانع و مشکلات اجرای صحیح قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛

۹- نظام اقتصادی ایران و مسایل حقوقی آن؛

۱۰- جامعه مدنی (مشکلات و راهکارهای توسعه جامعه مدنی از دید حقوقی)؛

۱۱- نظام حقوقی و فرایندهای اجتماعی اطلاع‌رسانی؛

۱۲- اجرای قواعد بین‌المللی در محاکم ایران؛

۱۳- مصونیتهای مقامات سیاسی کشورها در پرتو تحولات حقوق بین‌المللی؛

۱۴- سیاستهای جنایی جمهوری اسلامی ایران؛

۱۵- مفهوم پیشگیری از جرم در نظام کیفری ایران؛

۱۶- تدوین یک قانون مطلوب در مورد امر به معروف و نهی از منکر؛

۱۷- بررسی نظارت در نظام حقوقی ایران؛

۱۸- امنیت قضایی در جمهوری اسلامی ایران؛

۱۹- مطالعه تطبیقی تضمین حقوق فردی؛

۲۰- شایسته‌سالاری در نظام اداری ایران.

توجه به تأثیرات ارزشهای فرهنگی بیگانه موجود در کشور به منظور به‌گزینی ارزشها؛

۳- شناخت و ارائه راهکارهای عملی برای پرورش و شکوفایی استعدادها و تشویق برای رشد نوآوریهای علمی و خلاقیت در مدارس و دانشگاهها؛

۴- بررسی انگیزه‌های مهاجرت طلبی نخبگان و دلایل احساس عدم امنیت؛

۵- بحران هویت در میان نوجوانان و جوانان کشور با توجه به میراثهای فرهنگی ملی و مذهبی.

بخش علوم سیاسی

۱- همبستگی و وفاق اجتماعی - سیاسی؛

۲- گزینش و استخدام سیاسی؛

۳- هویت، ایدئولوژی و فرهنگ سیاسی؛

۴- جامعه‌پذیری؛

۵- مشروعیت نظام؛

۶- ساختار مشارکت سیاسی؛

۷- خط‌مشیهای عمومی و راهبردهای سیاسی (امنیت و نظم،

هویت و فرهنگ سیاسی، توزیع قدرت)؛

۸- ساختار و سازماندهی نظام سیاسی جمهوری اسلامی؛

۹- احیای هویت‌های قومی و واگرایی ملی.

بخش حقوق

۱- بازنگری نظام کیفری جمهوری اسلامی ایران در پرتو تعالیم عالی اسلام؛

۲- بررسی حقوقی زمینه‌های نهادینه شدن مشارکت سیاسی و اجتماعی مردم در نظام جمهوری اسلامی ایران؛

۳- چارچوب حقوقی مناسب برای سرمایه‌گذارهای خارجی در ایران؛

۴- نقش‌آفرینی آزادی مطبوعات و رسانه‌های گروهی در پرتو ارزشهای دینی و اجتماعی؛

۵- حکومت قانون و دولت قانونمدار؛

۶- ایران و دیوان کیفری بین‌المللی (بررسی محاسن و معایب پیوستن جمهوری اسلامی ایران به اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی)؛

بخش جغرافیا

الف - اقلیمی

- ۱- بررسی توسعه کشت برنج در نوار ساحلی خزر و تعیین اثرات گلخانه‌ای و بارش آن در استانهای ساحلی؛
- ۲- تعیین قطبهای دامپروری کشور براساس شرایط مناسب زیست‌اقلیمی؛
- ۳- تعیین الگوی مناسب کشت در کشور براساس شرایط اقلیمی؛
- ۴- مطالعه ارتباط بین ناهنجاریهای دما و فشار بر روی اقیانوس آرام با توزیع دما و فشار بر روی اقیانوس هند و دریای عمان و تأثیر آن بر روی خشکسالیهای ایران؛

ب: روستایی

- ۱- تعیین و طراحی سازوکارهای پیشگیری و کاهش اثرات بلایای طبیعی برای آمادگی لازم مردم؛
- ۲- تعیین شاخصها و معیارهای ارزیابی اقتصادی، اجتماعی و

زیست‌محیطی طرحهای عمرانی در روستاها؛

- ۳- طراحی ساماندهی سواحل، رودخانه‌ها، زیستگاههای طبیعی و... برای پایداری محیطی؛
- ۴- طراحی شناسایی نقاط ضعف و قوت تعاونیهای تولید کشاورزی به تفکیک استانی؛
- ۵- نظام امنیت غذایی استانها به تفکیک شهر و روستا؛
- ۶- مطالعه و طراحی ضوابط خدمات زیربنایی روستایی؛
- ۷- شناخت بازار کار روستایی به تفکیک استان، و ارائه راهکارهای لازم؛
- ۸- توسعه پایدار روستایی و ریشه‌کنی فقر.

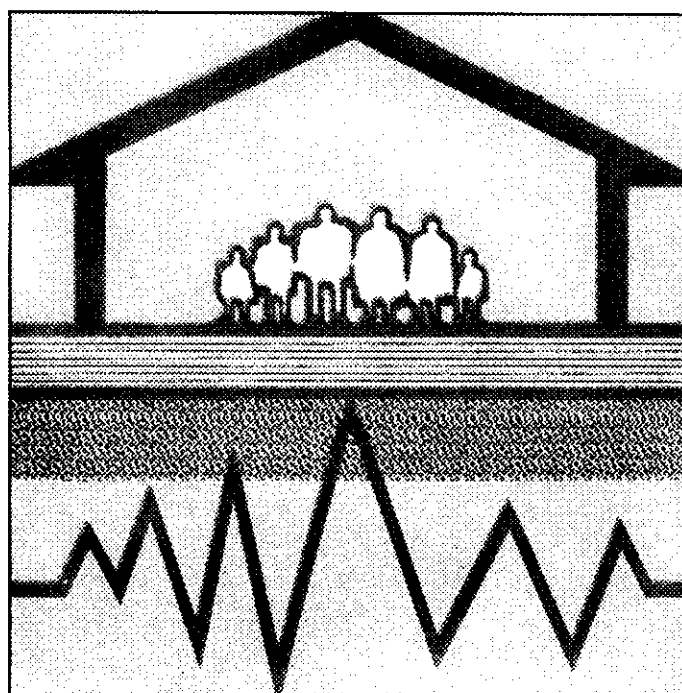
بخش تاریخ

- ۱- تدوین مکتبهای تاریخ‌نگاری در اسلام؛
- ۲- تدوین فلسفه تاریخ در اسلام؛
- ۳- گاهشماری (کرونولوژی) تاریخ تشیع؛
- ۴- نقد و تحلیل آثار خاورشناسان در کرسیهای اسلام‌شناسی در غرب؛
- ۵- تحقیق در موضوع تدوین تاریخ اجتماعی و فرهنگی اسلام؛
- ۶- تمدن و فرهنگ در بستر گسترش فتوح در اسلام؛
- ۷- فتوح در اسلام از نگاه مورخان و فقها؛
- ۸- زن از دیدگاههای مختلف در تاریخ اسلام؛
- ۹- معاصر کردن تاریخ برای نسل حاضر؛
- ۱۰- تحقیق در نسبت تاریخ و تفکر در اسلام.

بخش زبان‌شناسی و آموزش زبانهای خارجی

- ۱- آموزش زبان خارجی و هویت ملی؛
- ۲- بررسی محتوای کتب آموزشی (تحلیل محتوی) و تهاجم فرهنگی؛
- ۳- فرار مغزها و گرایش به فراگیری زبان خارجی؛
- ۴- نیاز به دانش علمی روز و روند فراگیری زبان خارجی؛
- ۵- انقلاب اسلامی (انتقال ارزشها و پیام انقلاب) و نقش زبان خارجی؛
- ۶- به‌گزینی در ترجمه ادبیات خارجی (ادبیات ترجمه شده)

به منظور تعیین اولویتهای تحقیقاتی حوزه‌های مختلف علوم انسانی و رشته‌های دانشگاهی نیز، کمیسیون علوم انسانی و تربیتی نسبت به تعیین فهرستی از موضوعات خاص دارای اولویت در رشته‌های علمی - تخصصی علوم انسانی و اجتماعی اقدام نموده است که چشم‌اندازی را فراروی پژوهشگران و محققان قرار می‌دهد

ادبیات فارسی؛

- اعتقادات و باورهای اجتماعی و ظهور آن در ادبیات فارسی (اسطوره‌ها، ضرب‌المثلها، داستانها، قصه‌ها و ...)
- تقویت بنیادهای هویت ملی و ادب فارسی؛
- میراثها و مفاخر ایرانی در ادب فارسی.

۲- ادبیات فارسی و تعامل فرهنگ و اندیشه‌ها

- بازتاب فرهنگ ادیان توحیدی و نحوه سازگاری ایرانیان با این ادیان و مذاهب در ادبیات فارسی؛

- آمیختگی اندیشه ایرانیان با افکار فلاسفه اسلامی و شرقی و تأثیر آن در ادب فارسی؛

- بررسی روابط و مناسبات ایرانیان با دیگر اقوام با تکیه بر آثار ادبی ایران؛

- تأثیرات متقابل اندیشه‌های سایر ملل در سیر تاریخی ادبیات فارسی؛

- فرهنگ‌جویی، تمدن‌گرایی، گفتگوی فرهنگها و تمدنها در متون ادب فارسی؛

غرب) با توجه به تأثیرات ترجمه بر الگوهای ارزشی جامعه اسلامی؛

۷- نقش و جایگاه آموزش زبان خارجی در گفتگوی تمدنها؛

۸- نقش ترجمه در انتقال فناوری، فرهنگ، و الگوهای

ارزشی جامعه؛

۹- قراردادهای و کنفرانسهای بین‌المللی و جایگاه زبانهای

خارجی؛

۱۰- نقش زبان در رشد و توسعه.

بخش زبان و ادبیات فارسی

۱- مفهوم و هویت ایران و فرهنگ ایرانی در آینه ادبیات فارسی

- مفهوم «ایران» و هویت ایرانی در ادوار مختلف ادب فارسی؛

- بازتاب سیر فرهنگ و خرده‌فرهنگهای ایرانی در ادب فارسی؛

- عناصر فرهنگی مردم ایران و بازتاب آن در ادب فارسی؛
- کندوکاو در آداب و رسوم ایرانیان از طریق کاوش در

- آمیختگی ادبیات معاصر ایران با آرای فلاسفه و افکار ادیبان غربی (تأثیرات آن بر ادبیات جدید ایران)؛
- بررسی روابط سیاسی، اجتماعی، اقتصادی ایران با دیگر ملل و تأثیر آن در ادبیات معاصر ایران؛
- ادبیات تطبیقی و تأثیرات متقابل ادب فارسی با ادبیات سایر ملل.

۳- حقیقت‌جویی ایرانیان و کارکرد فرهنگ و تمدن اسلامی در ادب فارسی

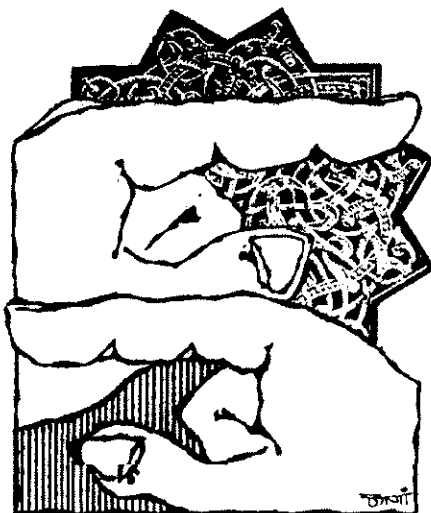
- روح حقیقت‌جویی و آزادگی ایرانی و همخوانی آن با روح آرمانها و اندیشه اسلامی و استقبال ایرانیان از دین اسلام در ادب فارسی؛
- انعکاس روحیه نیایش و پرستشگری، خداجویی و شکرگزاری ایرانی در تاریخ ادبیات فارسی؛
- بازتاب قوانین اجتماعی اسلام در ادب فارسی؛
- تأثیر اسلام در شکوفایی علوم نظری و دانشهای تجربی؛
- جلوه‌های حذف نظام طبقاتی و برقراری نظام انسانی - الهی در ادب فارسی.

۴- میراث‌های گرانسنگ عرفان و تصوف و جوهره آن در ادبیات فارسی

- معرفی صحیح عرفان و تصوف ایرانی به نسل امروز جامعه با توجه به متون گرانسنگ عرفانی ادبیات فارسی؛
- تأملی در تغافلها و فروگذاریهای مستشرقان در تاریخ تحلیلی ادبیات فارسی؛
- تحلیل معایب تربیتی و اجتماعی از دیدگاه عارفان (ریاکاری، نفاق، تظاهر، تفاخر، تکبر و ... با تأمل در نظریات فرقه‌های ملامتیه، قلندریه و ...)
- آیین جوانمردی و فتوت در ادب فارسی؛
- ادبیات تعلیمی در آثار ادیبان عارف مسلک (هجویری، قشیری، سه‌روردی، نجم‌الدین رازی، کاشانی، عطار، سنایی، سعدی، حافظ و ...)
- نمادگرایی، رمزگرایی و تطور آن در ادب فارسی؛
- ادبیات تمثیلی و نتایج تعلیمی و تربیتی آن؛
- کارایی ارزشهای میراث ادب عارفانه و صوفیانه در طول تاریخ ادبیات فارسی.

۵- ادبیات فارسی و نیازهای اجتماعی

- مظاهر ظلم‌ستیزی یا ظلم‌پذیری، ریاگری یا ریاکاری در ادب فارسی و تحلیل هریک از آنها؛
- وفاق‌گرایی و مدارا، یا فرقه‌گرایی و خشونت در تاریخ ادب فارسی؛
- بازتاب اقتدار، و مردم‌گرایی و عدالت اسلام در ادب فارسی؛
- انعکاس بی‌سزای ایرانیان از ستمگری ساسانیان و سایر حکام ظالم در ادبیات فارسی؛
- ادبیات مقاومت؛
- استقلال‌خواهی ایرانی در ادب فارسی؛
- نقد و تحلیل درون‌نمایه و نوعها (تیپها)ی غیربومی در ادبیات داستانی جدید و معاصر؛
- مسایل حقوقی زن و مرد در متون ادبی؛
- غرب‌گرایی و غرب‌گریزی در ادبیات معاصر؛
- بررسی چهره زن در ادبیات فارسی؛
- حفظ زبان فارسی در مقابل هجوم واژگان زبانهای بیگانه

فارسی؛

- مناسبات علمی - هنری ایران با دیگر اقوام و بازتاب آن

در ادبیات؛

- تأثیر اخلاق و تربیت اسلامی در آثار ادب فارسی؛

- توجه به جوانی و جوانان در ادب فارسی؛

- توصیه به کسب علم و استفاده از خرد و تعقل در متون

ادبی فارسی؛

- ادبیات فارسی و مسایل تربیتی - اخلاقی خانواده ایرانی؛

- وضعیت فعلی آموزش زبان فارسی (نقد و بررسی تحلیلی

کتابهای درسی و متون فارسی)؛

- مبانی نظری و روشهای تهیه مواد درسی ادبیات و مواد

خواندنی برای دانش‌آموزان و جوانان به منظور تقویت هویت

فرهنگی و ملی نسل آینده.

۷- توصیف حماسه و جهاد و موضوع عاشورای حسینی در

ادبیات فارسی

- جنگ و جهاد و درخشش در ادبیات فارسی؛

- حماسه در داستانهای برجسته منظوم فارسی؛

- پیام واقعه عاشورا از منظر ادبیات فارسی.

۸- میراث‌های ادب فارسی (اصول، شیوه‌ها و متون ادبی)

- تناقض‌گویی، حس‌آمیزی، نمادگرایی و تکیه بر ادبیات

فولکلور در ادبیات فارسی؛

- ساختار و عناصر داستانهای برجسته مثنوی (کلیله و دمنه،

مرزبان‌نامه، هزارویک‌شب، گلستان، تذکرة الاولیاء،

اسرارالتوحید و ...)؛

- بررسی سیر تاریخی تحول طنز در ایران:

۱- طنز، خرده‌فرهنگها، پاره‌فرهنگها و ادبیات عامیانه؛

۲- بررسی ابعاد گوناگون طنز در ادبیات پس از انقلاب

اسلامی؛

۳- طنز در ادبیات داستانی ایران معاصر:

- بازآفرینی توانمندیهای روش‌شناختی تحقیق در میراث‌های ادبی

کهن و معاصر ایران؛

- اصول نقد ادبی و نقد در ادبیات ایران معاصر؛

- ارزشیابی نشریات ادبی موجود در ایران و کنفرانسهای داخلی و

پیشرفت و توسعه کشورها در

گرو پیش‌بینیهای آینده،

بازنگری در عملکرد و اهداف،

تبیین وضع موجود و ترمیم

مسیر آتی توسعه به منظور

یافتن پاسخ برای نیازهای

علمی، منطقه‌ای، ملی و جهانی

است

در عصر حاضر، با توجه به گسترش روزافزون مرزهای دانش و فناوری؛

- علل زوال، انحطاط یا بقا و استمرار تمدنها و دولتها از

منظر ادبیات فارسی؛

- نقد و تحلیل واقع‌گرایی بومی در ادبیات داستانی پس از

انقلاب اسلامی؛

- مصادیق جلوه‌های مشورت و مشارکت اجتماعی در

ادبیات داستانی ایران؛

- بررسی و تحلیل قانون‌گرایی و قانون‌گریزی در ادبیات

فارسی؛

- شادی و غم در ادبیات کهن و ادبیات معاصر؛

- مفهوم آزادی و آزادگی در ادبیات فارسی؛

- مظاهر نوگرایی و سنت‌جویی در ادبیات فارسی؛

- تکثرگرایی در ادبیات فارسی؛

- امید و یأس در ادبیات کهن و ادبیات معاصر.

۶- آموزه‌های اخلاقی و تعلیم و تربیت در ادبیات فارسی

- جایگاه تعلیم و تربیت، و تأثیرات نظام آموزشی ایران در ادب

خارجی مربوط به زبان و ادب فارسی.

۵- شناخت مصادیق هویت‌بخشی به هنر ایران از دهه‌های اخیر به منظور توسعه آن؛

۹- سایر موارد

۶- ساماندهی تحقیقاتی هنر در دوره‌های تحصیلات تکمیلی؛

- سیر تحول حوزه‌های جغرافیایی زبان فارسی؛

۷- ارزیابی هنر دوران پس از انقلاب اسلامی و تأثیر آن بر اشاعه فرهنگ اسلامی؛

- ارزیابی کتاب فارسی عمومی دانشگاهها (نحوه تدریس و متن کتاب)؛

۸- ارزیابی هنر دوران پس از انقلاب اسلامی در مقابله با تهاجم فرهنگی بیگانه؛

- راههای گسترش ادبیات فارسی و منافع ملی جمهوری اسلامی؛

۹- به‌کارگیری هنر برای آموزش عمومی جهت مقابله با سوانح طبیعی (زلزله، سیل، آتش‌سوزی)؛

بخش هنر و معماری

۱۰- هویت‌بخشی بافتها و فضاهای شهری برپایه مبانی هنر اسلامی ایران؛

۱- تأثیر غرب بر هنر و معماری ایران؛

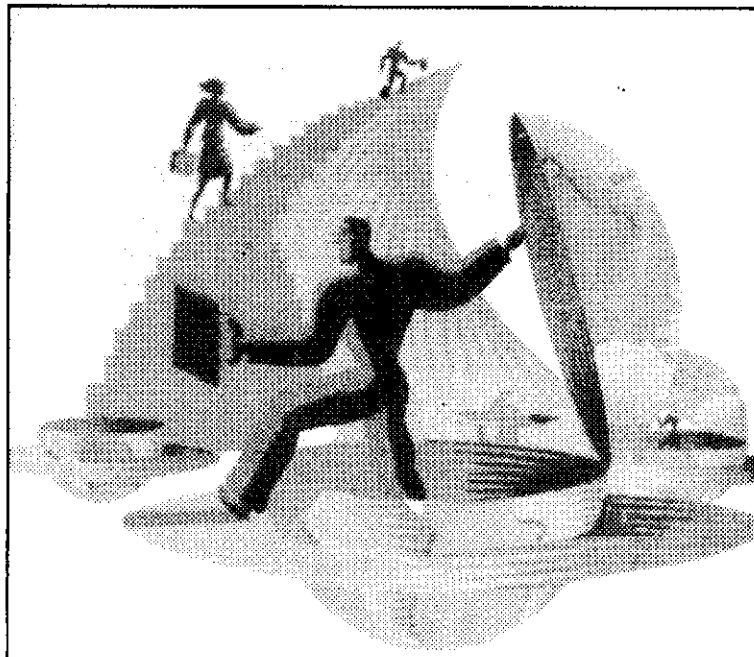
۱۱- بررسی مشکلات کالبدی فضاهای کشور؛

۲- تأثیر هنر و معماری ایران بر جهان (قرون ۱۸ تا ۲۰)؛

۱۲- تنظیم تشکیلات برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای و ممانعت از حرکت‌های موازی؛

۳- تأثیر هنر ایران بر کشورهای دیگر (شرق و کشورهای اسلامی)؛

۴- علل رکود توسعه هنر مسلمان از قرون ۱۸ به بعد؛

- ۱۳- تبیین معیارهای توسعه بوستانهای شهری براساس مبانی باغسازی ایرانی؛
- ۱۴- تبیین ملاحظات دینی و اخلاقی در طراحی پارکهای کشور؛
- ۱۵- هنر اسلامی - ایرانی و مقوله زیبایی‌شناسی شهری.

- و قطب‌الدین شیرازی؛
- ۳- حکمت متألهه یا حکمت صدرایی برگرفته از آثار صدرالدین شیرازی، فیض کاشانی، حکیم سبزواری و آقاعلی مدرس تهرانی؛
- ۴- عرفان نظری برگرفته از آثار محقق قیصری، سیدحیدر آملی؛ شمس‌الدین محمد فناری و عبدالرزاق کاشانی بر طبق فصول دوازده‌گانه مقدمات قیصری بر شرح فصوص ابن عربی.

بخش تربیت‌بدنی و علوم ورزشی

- ۱- ورزش و فرهنگ؛
- ۲- ورزش قهرمانی؛
- ۳- ورزش همگانی؛
- ۴- سازمان و مدیریت؛
- ۵- علوم ورزشی.

رهنمودها

۱- استفاده از روش به‌کارگرفته شده در طرح تعیین اولویتهای تحقیقاتی بخش علوم اجتماعی و تربیتی راهکاری برای تعیین اولویتهای پژوهشی در آینده است. البته مقصود چارچوب روش‌شناختی است و گرنه در بسیاری از مراحل می‌توان با دقت و وسعت نظر بیشتری نسبت به آنچه (به تناسب امکانات) در این مطالعه مدنظر بوده است به منابع گوناگون اطلاعاتی مراجعه کرد.

۲- برگزاری کارگاهها یا نشستهای تعیین اولویتهای پژوهشی، فرصتی را برای تبادل نظر و گفتگو میان صاحب‌نظران در زمینه یکی از موضوعات فرعی یا زمینه‌های اصلی پژوهش فراهم می‌آورد.

۳- از آنجا که شرایط جامعه جهانی و همچنین جامعه ما ایستا نیست و دستخوش تغییر و تحول می‌شود ممکن است اولویتهای شناسایی شده به میزان تغییرات حادث شده، از درجه اعتبار ساقط شوند، پیشنهاد می‌شود هرچند سال یکبار (مثلاً حداکثر ۵ سال یکبار) تنها مرحله دوم پژوهش و پس از گذشت مدت زمان طولانی‌تر مراحل اول و دوم (و ترجیحاً سوم) پژوهش تکرار شود.

بدون تردید در سایه این اقدام بهره‌وری سرمایه‌ای که صرف پژوهشهای انسانی - اجتماعی می‌شود افزایش خواهد یافت.

۴- از نتایج به دست آمده از این پژوهش در تصمیم‌گیریهای خرد و کلان ناظر بر پژوهش، خصوصاً در تصمیم‌گیری برای طرحهای ملی، باید به شکل مطلوبی سود جست و به تناسب امکانات مادی و انسانی، دامنه توجه و تمرکز را از اولویتهای درجه اول به مراتب و مدارج دیگر اولویت (دوم و سوم) بسط داد.

اولویتهای تحقیقاتی فلسفه و الهیات

الف - الهیات

- ۱- خدای ادیان توحیدی و نقد باورهای توحیدی در هریک از آنها؛
- ۲- عقل‌گرایی انتقادی و نقش آن در تثبیت اعتقادات دینی؛
- ۳- مسأله شر در نظام آفرینش و نظریه عدل الهی؛
- ۴- زبان دین و کارکردهای گفتار دینی؛
- ۵- بررسی ارتباط میان علم و دین؛
- ۶- کثرت‌گرایی دینی و نقد آن؛
- ۷- معجزات پیامبران و بسط یا عدم بسط تجربه نبوی؛
- ۸- دین و حقیقت اخلاق؛
- ۹- جاودانگی انسان و حیات پس از مرگ؛
- ۱۰- افعال اختیاری انسان و اراده خداوند؛
- ۱۱- رابطه میان تجربه دینی و اعتقاد دینی؛
- ۱۲- تأثیر اندیشه‌های فلسفی و برهانهای آن در ایمان دینی؛

ب - فلسفه (تألیف کتابهای فلسفه برای دانشجویان با نثری روان و به دور از اغلاق و تعقید)

- ۱- حکمت مشاء برگرفته از آثار فارابی، ابن‌سینا، بهمنیاربن مرزبان، و خواجه نصیرالدین طوسی؛
- ۲- حکمت اشراق برگرفته از آثار شهاب‌الدین سهرودی و شهروزی